

Centraal Bureau
voor de Statistiek

Rapport

Leefstijlmonitor 2017

Onderzoeksdocumentatie en Kwaliteitsrapportage

Auteurs:

Frank Engelen

Christianne Hupkens

Projectnummer 300418 Leefstijlmonitor
Dataverzameling
8 juni 2018

kennisgeving De in dit rapport weergegeven opvattingen zijn die van de auteurs en komen niet noodzakelijk overeen met het beleid van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Inhoudsopgave

1.	Steekproefontwerp	4
1.1	Doelpopulatie en berekening steekproefomvang	4
1.2	Steekproeftechniek	5
1.3	Steekproefomvang voor telefonische en aan-huis benadering	6
2.	Vragenlijstontwerp	7
3.	Benaderingsstrategie	9
3.1	Waarneemstrategie	9
3.2	Brieven en folder	11
3.3	Verhuizers	11
3.4	Dataverzameling in de Bijlmer en op de Waddeneilanden	12
4.	Uitvoering veldwerk	13
4.1	Aanpassingen onderzoeksopzet	13
4.2	Veldwerkresultaten	14
5.	Bijlage I – Benaderingsstrategie	21
5.1	Benaderingsstrategie internetwaarneming	21
5.2	Benaderingsstrategie telefonische waarneming	21
5.3	Benaderingsstrategie aan-huis waarneming	21

1. Steekproefontwerp

1.1 Doelpopulatie en berekening steekproefomvang

De doelpopulatie van LSM-A 2017 bestaat uit personen die in Nederland wonen en deel uitmaken van particuliere huishoudens. De institutionele bevolking, dat zijn personen in inrichtingen, instellingen of tehuizen, wordt niet geënquêteerd.

Voor LSM-A 2017 worden steekproeven van personen getrokken uit het steekproefkader dat het CBS gebruikt voor alle personensteekproeven in 2017. Dit kader is afgeleid uit de Basisregistratie Personen (BRP) en bevat ongeveer zeven procent van alle in Nederland woonachtige personen.

In het steekproefontwerp zijn, net als voor LSM-A 2015, vier leeftijdscategorieën onderscheiden: 0-11, 12-17, 18-64 en 65+. Bij de berekening van de steekproefomvang naar leeftijdsklasse, zijn de kansen uit tabel 3.2.1 als uitgangspunt genomen.

Tabel 3.2.1 Kansen op respons, niet herbenaderbaar, uitdunnen en telefoonbezit naar leeftijdsklasse, LSM-A 2017

leeftijd	p(cawi)	p(niet herb)	uitdunfractie	p(tel herb)	p(cati)	p(capi)
0-11	0,514	0,008	0,307	0,646	0,482	0,595
12-17	0,509	0,008	0,307	0,646	0,491	0,538
18-64	0,455	0,019	0,326	0,545	0,350	0,363
65+	0,431	0,075	0,389	0,717	0,548	0,498

De cawi responskansen, p(cawi), naar leeftijdsklasse zijn gerealiseerde responsaandelen in augustus 2015 - juli 2016. De kansen op niet herbenaderbare cawi-nonrespons, p(niet herb), naar leeftijdsklasse zijn gerealiseerde aandelen niet herbenaderbare cawi-nonrespons in augustus 2015 - juli 2016. De kansen op telefoonbezit in de herbenaderbare cawi-nonrespons, p(tel | herb), naar leeftijdsklasse zijn gerealiseerde aandelen telefoonbezit in de herbenaderbare cawi-nonrespons in augustus 2015 - juli 2016 verhoogd met 1,5 procentpunten vanwege de inzet van EDM. Deze verhoging is zodanig gekozen dat voor de uit te zetten LSM-steekproef geldt dat $p(\text{tel} | \text{herb}) = 0,60$.

De uitdunfracties naar leeftijdsklasse zijn gerealiseerde uitdunfracties in de herbenaderbare cawi-nonrespons in januari - juli 2016. In die periode werd 0% van de niet-westers allochtonen uitgedund en 40% van de overige personen. Er is niet naar de uitdunning in 2015 gekeken, omdat de uitdunstrategie in 2015 anders was. Er zijn geen gegevens over 0-11 jarigen in 2016, daarom is de uitdunfractie in die groep gelijk gesteld aan die van 12-17 jarigen.

De cati responskansen, p(cati), naar leeftijdsklasse zijn gerealiseerde responsaandelen in de telefonisch benaderde steekproef in augustus 2015 - juli 2016. De capi responskansen, p(capi), naar leeftijdsklasse zijn gerealiseerde responsaandelen in de aan huis benaderde steekproef in augustus 2015 - juli 2016.

Verder zijn de volgende aannames gemaakt:

De doelpopulatie naar leeftijdsklasse is overgenomen van Statline, met meest recente peildatum 1 januari 2016, zie tabel 3.2.2.

In eerste instantie is ervan uitgegaan dat de instroom van respons uit de 2016-steekproeven naar leeftijdsklasse gelijk is aan de uitstroom van respons uit de 2016-steekproeven.

In de leeftijdsklassen 0-11 en 12-17 zijn elk 1.550 responsen gewenst. Dit is overgenomen van LSM-A 2015.

De overige $10.000 - (2 \times 1.550) = 6.900$ gewenste responsen worden verdeeld over de leeftijdsgroepen 18-64 en 65+ met verhoudingen zoals in de populatie.

In elke leeftijdsklasse is de uit te zetten steekproefomvang zodanig dat de linker grens van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van de verwachte respons ten minste gelijk is aan de gewenste responsomvang.

In elke leeftijdsklasse is de uit te zetten steekproefomvang een veelvoud van 12. Deling door 12 levert de uit te zetten steekproefomvang per maand in elke leeftijdsklasse.

Tabel 3.2.2 bevat aantallen in de populatie, aantallen via cawi te benaderen personen en steekproeffracties f_h naar leeftijdsklasse. Steekproeffractie f_h in leeftijdsklasse h is het quotiënt van de steekproefomvang in klasse h en de populatieomvang in klasse h. Uit deze tabel blijkt dat de steekproeffractie in leeftijdsklasse 12-17 ongeveer twee keer zo groot is als in de andere leeftijdsklassen. Door de aantallen in de kolom 'cawi-steekproef' te delen door 12 volgen de maandelijks te benaderen personen via cawi per leeftijdsklasse. Deze zijn opgenomen in kolom 'cawi' van tabel 3.2.3. Het verwacht aantal respondenten is 10.300 in 2017. De verdeling van de verwachte respons naar de onderscheiden leeftijdsklassen is 1.597, 1.597, 5.530 en respectievelijk 1.577 personen.

Tabel 3.2.2 Populatie, te benaderen steekproef en steekproeffracties naar leeftijdsklasse, LSM-A 2017

leeftijd	populatie	cawi-steekproef	$f_h \times 10^4$	f_h / f
0-11	2.185.361	2.328	10,65	1,06
12-17	1.217.782	2.352	19,31	1,92
18-64	10.365.952	9.516	9,18	0,91
65+	2.955.137	2.664	9,01	0,89
totaal	16.724.232	16.860	10,08	1,00

Tabel 3.2.3 Te benaderen steekproef per maand, naar mode en leeftijdsklasse, LSM-A 2017

leeftijd	cawi	cati	capi
0-11	194	42	23
12-17	196	42	23
18-64	793	153	128
65+	222	48	19
totaal	1.405	285	193

De steekproeffractie is het grootst in de leeftijdsklasse 12-17 jaar. De verhoudingen van de insluitgewichten naar de betreffende leeftijdsklassen zijn 181, 100, 210, 214. Uit het steekproefkader wordt maandelijks een steekproef getrokken met omvang $16.724.232 \times (196 / 1.217.782) \times 1,1 \times 1,13 = 3.346$ personen. De factor 1,1 is gekozen om ervoor te zorgen dat in stratum 12-17 jaar voldoende personen in de getrokken steekproef aanwezig zijn. De factor 1,13 is de zogenoemde screeningsfactor die compenseert voor uitval in de getrokken steekproef tijdens het screeningsproces. De adressen van de steekproef die na screening overblijven, worden in de screeningsbak gezet. Daarmee wordt geen selectieve steekproef in de bak gezet, en worden personen die op deze adressen wonen de komende twaalf maanden niet voor andere CBS-steekproefonderzoeken benaderd.

Na screening worden de overgebleven steekproefpersonen gesorteerd op leeftijdsklasse, postcode, huisnummer en via een systematisch ontwerp geselecteerd met omvang zoals opgenomen kolom 'cawi' van tabel 3.2.3. Bij de geselecteerde personen worden telefoonnummers gezocht.

1.2 Steekproeftechniek

De steekproef is een gestratificeerde tweetrapssteekproef. In de eerste trap worden per corop-gebied deelgemeenten geselecteerd met kansen evenredig aan hun inwonersaantallen. In stedelijke gebieden is een deelgemeente ongeveer gelijk aan een wijk, terwijl in landelijke gebieden een deelgemeente vaak overeenkomt met de gemeente zoals die bestond vóór de gemeentelijke fusies in 1998. Tevens wordt in de eerste trap voor elke geselecteerde deelgemeente het aantal te trekken personen berekend. Het gewenste aantal te trekken personen per deelgemeente is vooraf bepaald en voor iedere deelgemeente gelijk. Deze zogenoemde clusteromvang wordt op één gezet. Voor deelgemeenten die met kans één in de steekproef terecht komen is het aantal te trekken personen gelijk aan het product van steekproeffractie en het inwoneraantal. Dit levert de grootste precisie voor de uitkomsten van het onderzoek. De tweede trap is een random steekproef van personen in de geselecteerde deelgemeenten met omvangen zoals vastgesteld in de eerste trap. Met dit ontwerp is de verdeling naar persoonskenmerken in de getrokken steekproef hetzelfde als in de doelpopulatie.

1.3 Steekproefomvang voor telefonische en aan-huis benadering

In tabel 3.2.3 zijn ook de maandsteekproefaantallen voor cati en capi opgenomen. Hierbij worden de totalen per mode vastgezet, dit betreft 285 personen voor cati en 193 voor capi. Dat geldt niet per leeftijdsklasse. Voor het samenstellen van de cati- en capi-steekproeven worden de volgende stappen doorlopen.

Stap 1. Definieer op grond van kwaliteit van telefoonnummers 60% van de herbenaderbare cawinonrespons als cati-potentieel en 40% als capi-potentieel.

Stap 2. Selecteer binnen elk van beide groepen uit stap 1 aselect 40% van de niet niet-westers allochtonen. Deze personen worden niet herbenaderd.

Stap 3. Als het cati-potentieel na stap 2 meer dan 285 personen bevat, selecteer daaruit dan aselect 285 personen voor cati-benadering. Als het cati-potentieel na stap 2 minder dan 285 personen bevat, ga dan terug naar stap 2 en pas het uitdunpercentage zodanig aan dat precies 285 personen voor cati-benadering overblijven.

Stap 4. Doe hetzelfde als in stap 3 voor het capi-potentieel, met 285 vervangen door 193. De steekproefomvang per interviewerregio is 10 tot 20 personen.

2. Vragenlijstontwerp

Voor LSM-A wordt een elektronische vragenlijst gebruikt voor cawi, capi en cati. Binnen het CBS is het team Vragenlijsten en Steekproeven (DVS) van de sector Waarnemen verantwoordelijk hiervoor. Het vragenlijstontwerp is door middel van een review en vragenlijstschema's¹ door de ontwikkelaar afgestemd met RIVM, TNO en VeiligheidNL. De vragenlijst is in Blaise geprogrammeerd, de door het CBS ontwikkelde software voor elektronische vragenlijsten.

De vragenlijst is zo optimaal mogelijk gemaakt voor elke mode. Hierbij is het ontwerp voor zover mogelijk voor alle modes hetzelfde, met dien verstande dat de lay-out en de aanwijzingen voor de interviewer (capi, cati) of respondent (cawi) per mode verschillend zijn.

Evenals in 2015, is de module Bewegen & Ongevallen 2017 aangeleverd door RIVM, TNO en VeiligheidNL. De vragen van deze module bestaan uit een aantal reguliere vragen uit de Gezondheidsenquête aangevuld met verdiepvragen. In overleg met de opdrachtgever zijn een aantal wijzigingen doorgevoerd.

De volgende blokken zijn in de Leefstijlmonitor 2017 opgenomen:

1. Huishoudbox
2. Standaardblok Betaald Werk
3. Standaardblok Onderwijs
4. Religie
5. Aard van het werk
6. Ervaren gezondheid
7. Beperkingen (*geheel nieuw blok, vragen cf. GEZO*)
8. BrillHoor (*geheel nieuw blok, vragen cf. GEZO*)
9. Werkverzuim
10. Medische consumptie
11. Lengte en gewicht
12. Beweeggedrag kinderen van 4 t/m 11 jaar
13. Bewegen
14. Sport
15. Sedentair gedrag
16. Ongevallen LSM-A
17. Onderwijs ouders/verzorgers

¹ Schematische weergave van een vragenlijst waarbij de volgorde van vragen, routingvoorwaarden, tekstimputaties en afleidingen worden weergegeven, onderverdeeld in vragenblokken.

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de uitvraag van deze module in LSM-A 2015 betreffen:

- De standaardblokken Bedrijf, Beroep, Werkzoeken, Zoeken_EU zijn verwijderd.
- In het blok Aard van het werk zijn een 3-tal vragen toegevoegd (betaald werk afgelopen 12 maanden, vrijwilligerswerk nu, vrijwilligerwerk afgelopen 12 maanden) die de flow van het gesprek aanmerkelijk zouden moeten verbeteren, doordat beter geroute kan worden op vragen.
- Het blok Vitaliteit is komen te vervallen voor 2017.
- Het blok Beperkingen is nieuw toegevoegd; de vragen zijn afkomstig uit de GEZO.
- Het blok BrilHoor is nieuw toegevoegd; de vragen zijn afkomstig uit de GEZO, alleen wel met een andere leeftijdsgrens.
- Het blok ADL is komen te vervallen.
- Het blok Spierkracht is komen te vervallen.

De meer specifieke wijzigingen (zoals aangepaste vraag- en antwoordteksten, nieuwe vragen, verwijderde vragen etc.) zijn opgenomen in een apart hoofdstuk in het vragenlijstschema.

3. Benaderingsstrategie

3.1 Waarneemstrategie

De waarneemstrategie bestaat uit internetwaarneming gevolgd door telefonische of aan-huis herbenaderingen van de internet non-respons, afhankelijk van het telefoonbezit. De internetwaarneming kan op iedere dag plaatsvinden. De telefonische waarneming vindt op doordeweekse dagen plaats. De aan-huis benadering wordt op doordeweekse dagen en op zaterdagen of zondagen uitgevoerd. Voor de internetwaarneming wordt de standaard benaderingsstrategie toegepast, zie hoofdstuk 12, bijlage I (12.1), waarbij telkens een week tussen de rappelbrieven wordt gelaten en een incentive in de vorm van een cadeaubon ter waarde van 5 euro bij de aanschrijfbrief wordt gevoegd.

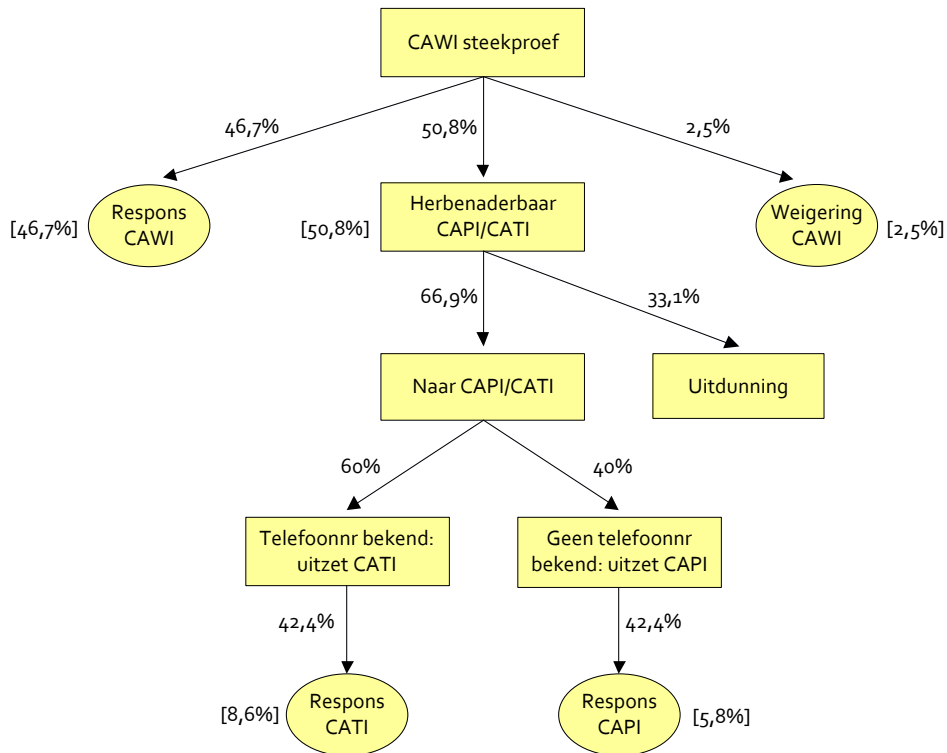
Personen die naar aanleiding van één van de brieven via de CBS-helpdesk deelname hebben geweigerd worden niet telefonisch of aan-huis herbenaderd. Van de overige personen die niet via internet hebben gerespondeerd, wordt met uitzondering van de groep niet-Westerse allochtonen, random 40% verwijderd (uitdunning). De steekproeven voor de telefonische herbenadering worden zodanig uitgedund dat iedere maand een zelfde aantal adressen wordt aangeboden aan de telefonische waarneming. Hetzelfde wordt gedaan voor de aan-huis waarneming. De resterende steekproefpersonen worden telefonisch of aan-huis herbenaderd. Op het moment dat de herbenaderingsporties worden geprepareerd, wordt voor respondenten de mogelijkheid afgesloten om de vragenlijst via internet in te vullen. Hiermee wordt voorkomen dat respondenten gelijktijdig via internet en telefonisch dan wel aan-huis reageren.

Personen die volgens randvoorwaarde 4, 6 én 15 in paragraaf 3.1, in aanmerking komen voor herbenadering door cati, worden gedurende drie weken telefonisch herbenaderd. De benaderingsstrategie die hiervoor gehanteerd wordt, is terug te vinden in hoofdstuk 12, bijlage I (12.2).

Personen die volgens randvoorwaarde 5, 6 én 15 in paragraaf 3.1, in aanmerking komen voor herbenadering door capi, worden aan-huis herbenaderd. De aan-huis benadering start niet in de maand volgend op de internetbenadering. Dit komt doordat de toewijzing van adressen aan aan-huis interviewers maandelijks plaatsvindt. Ongeveer halverwege elke maand vindt deze toewijzing ten behoeve van waarneming in de erop volgende maand plaats. De aan-huis waarneming start dus twee maanden na de internetwaarneming. De benaderingsstrategie voor de aan-huis benadering wordt weergegeven in hoofdstuk 12, bijlage I (12.3).

In figuur 3.4.1 wordt de waarneemstrategie schematisch weergegeven. Per benaderstap is de geschatte responskans vermeld, waarbij zowel de responskans is vermeld berekend op de steekproef voor de betreffende benaderstap (zonder vierkante haken) als op de uitgezette cawi-steekproef (tussen vierkante haken). Deze kansen zijn gebaseerd op realisatiecijfers van de Leefstijlmonitor 2016.

Figuur 3.4.1: Waarneemstrategie, LSM-A 2017

Uit figuur 3.4.1 is de totaal te verwachten responskans berekend op basis van de onderscheiden benaderingsstappen. Tabel 3.4.1 geeft de responskans per benaderingsstap en de cumulatieve responskans op de uitgezette steekproef.

Tabel 3.4.1: Responskans per benaderingsstap en totale responskans berekend op de uitgezette steekproef, LSM-A 2017

Benaderingsstap	Respons
Cawi	0,467
Cati	$0,508 \times 0,669 \times 0,60 \times 0,424 = 0,086$
Capi	$0,508 \times 0,669 \times 0,40 \times 0,424 = 0,058$
Totaal	0,611

Uit tabel 3.4.1 blijkt dat naar verwachting 61,1 procent van de uitgezette steekproef tot respons leidt. Het totale verwachte cawi-responspercentage bedraagt 46,7%. Het verwachte responspercentage op de aan de telefonische waarneming aangeboden steekproef bedraagt 42,4%. Het verwachte responspercentage op de aan de aan-huis waarneming aangeboden steekproef bedraagt 42,4%.

In figuur 3.4.2 wordt de benaderingsstrategie schematisch weergegeven. Uit het design van 2016 stromen herbenaderingsporties door naar 2017 (porties in rood). Vanaf 1 januari 2017 worden de vragenlijsten ingezet van de module Bewegen & Ongevallen. Dat wil zeggen dat steekproefpersonen die in een steekproefportie zitten die start ná 1 januari 2017, benaderd gaan worden met de nieuwe vragenlijst. Vanaf 1 januari 2018 worden weer de vragenlijsten ingezet van de module Roken & Alcohol. Dat wil zeggen dat steekproefpersonen die in een steekproefportie zitten die start ná 1 januari 2018, benaderd gaan worden met de nieuwe vragenlijst behorende bij de module van 2018, de porties aangegeven met blauw in figuur 3.4.2.

Figuur 3.4.2: Schematische weergave van de benaderingsstrategie, LSM-A 2017

	15+ →		0+ →												← 15+	
	Vragenlijst 2016		Vragenlijst 2017												Vragenlijst 2018	
	Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb
201611	cawi		capi													
201612		cawi	capi	capi												
201701			cawi	capi	capi											
201702				cawi	capi	capi										
201703					capi	capi	capi									
201704						capi	capi	capi								
201705							capi	capi	capi							
201706								cawi		capi						
201707									cawi	capi	capi					
201708										cawi	capi	capi				
201709											cawi	capi	capi			
201710												cawi	capi	capi		
201711													cawi	capi	capi	
201712														cawi	capi	capi

Indien horizontaal gekeken wordt, wordt duidelijk welke modes bij eenzelfde steekproef horen. Dus cawi in januari wordt gevolgd door herbenaderingen via cati in februari en via capi in maart. Tevens wordt aangegeven welke vragenlijst bij welke portie gebruikt dient te worden.

3.2 Brieven en folder

Voor de internetwaarneming wordt de standaard benaderingsstrategie toegepast, waarbij telkens een week tussen de rappelbrieven wordt gelaten. Voor deze benaderingsstrategie worden dezelfde brieven gehanteerd als in 2015 en 2016, met dien verstande dat in 2017 ook weer de brieven voor respondenten jonger dan 12 jaar gebruikt worden, omdat de doelpopulatie in 2017 veranderd in respondenten van 0 jaar en ouder.

De brieven zijn voorzien van de nieuwe standaard 'informed consent' passage die vanaf 2017 geldt. Daarnaast zal bij de aanschrijfbrief de onderzoekspecifieke LSM-A folder worden bijgesloten, waarvan de persberichten zijn geactualiseerd. Tevens wordt bij de aanschrijfbrief een incentive in de vorm van een cadeaubon ter waarde van 5 euro bijgesloten.

Door het mixed-mode onderzoeksdesign, ontstaat er begin 2017 een zogenaamd 'inschakeleffect' voor 0-14 jarigen (zie paragraaf 3.2.5). Deze groep ontbreekt immers in de herbenaderingsporties die doorstromen uit 2016. Dit heeft gevolgen voor de cati-steekproef van januari 2017 en de capi-steekproeven van januari en februari 2017. Om de te verwachten tekorten in de leeftijdsklasse 0-17 jaar te compenseren, wordt voor die leeftijdsklasse een aanvullende steekproef getrokken voor cati en capi. Omdat deze personen niet eerder zijn aangeschreven, wordt voor deze groep een aparte aanschrijfbrief opgesteld. Voor de cati-portie van januari 2017 zullen de aanschrijfbrieven via het CBS worden verstuurd. Voor de capi-porties van januari en februari 2017 zullen de aanschrijfbrieven vanuit de interviewers worden verstuurd. De brieven zullen vanuit het CBS samen met de enquêtematerialen worden opgestuurd naar de interviewers, ongeveer een week voorafgaand aan de maand van waarneming. De brieven en folder zijn opgenomen in hoofdstuk 13, bijlage II.

3.3 Verhuizers

Hoewel steekproeven zo kort mogelijk voor aanvang van een nieuwe waarneemperiode worden getrokken, is niet te voorkomen dat het adres in de Basisregistratie Personen (BRP) niet juist blijkt te zijn, omdat de steekproefpersoon is verhuisd. NAW-gegevens worden vlak voor de uitzet gecontroleerd en aangepast door de steekproefgroep. Indien een steekproefpersoon een nieuw adres aan de gemeente heeft doorgegeven, wordt dit adres gebruikt. Tijdens de waarneemperiode worden geen verhuizers herbenaderd.

3.4 Dataverzameling in de Bijlmer en op de Waddeneilanden

In heel Amsterdam Zuidoost wordt aan-huis waargenomen met uitzondering van sommige adressen in de postcodes 1102, 1103 en 1104. Maandelijks wordt door de regiomanager van regio Amsterdam beoordeeld welke steekproefadressen niet aan huis worden benaderd. Het criterium dat daarbij wordt gehanteerd is de veiligheid voor de interviewers. In de praktijk komt het erop neer dat sloopflats, gedeeltelijke sloopflats en een deel van de hoogbouw niet aan huis worden benaderd. In deze gebieden wordt wel via internet en telefonisch waargenomen. Omdat op de Waddeneilanden, Vlieland, Terschelling, Ameland, Schiermonnikoog en Texel geen interviewers wonen, wordt op deze eilanden niet aan-huis geënquêteerd. Wel wordt daar via internet en telefonisch waargenomen.

4. Uitvoering veldwerk

4.1 Aanpassingen onderzoeksopzet

Voor de Leefstijlmonitor (LSM) 2017, hebben de volgende aanpassingen plaatsgevonden aan de onderzoeksopzet:

1. *Wijziging vraagstellingen over ongevallen tijdens het sporten (incl. de sportblessures)*

De overgang van Ongevallen en Bewegen in Nederland (OBiN) naar de Leefstijlmonitor (LSM) heeft geleid tot een andere manier van het meten van sportblessures in Nederland. Op basis van OBiN werd het aantal sportblessures geschat op 4,7 miljoen in 2014. Het geschatte aantal blessures via de LSM-A lag op 880.000 in 2015. Bijgevolg is de discussie ontstaan of er wel gemeten wordt wat men meten wil. In de LSM-A lijken vooral de meest ernstige blessures gemeten te worden, doordat de terugvraagperiode één jaar is en doordat de vraagstelling/terminologie gericht is op het meten van ongevallen. Daarom heeft VeiligheidNL voorgesteld om de vragen over ongevallen tijdens het sporten in de LSM-A 2017 aan te passen. Op 14 maart 2017 hebben RIVM en VWS ingestemd met het wijzigen van de vraagstellingen over ongevallen tijdens het sporten (incl. de sportblessures) in de LSM-A 2017.

Met ingang van de steekproefportie van mei 2017 is een nieuwe versie van de vragenlijst in productie genomen, volgens onderstaande planning:

1. De internetsteekproef met startdatum (= verzenddatum aanschrijfbrief) 4 mei 2017. Dit is portie c5 in tabel 3.5.1.
2. De telefonische herbenadering van internet non-respondenten die start op 17 mei 2017. Dit is portie t4 in tabel 3.5.2. Deze telefonische herbenadering hoort bij internetsteekproef c4 in tabel 3.5.1.
3. De aan-huis herbenadering van internet non-respondenten die start op 1 mei 2017. Dit is portie f3 in tabel 3.5.3. Deze telefonische herbenadering hoort bij internetsteekproef c3 in tabel 3.5.1.

2. *Herplanning telefonische waarneming, porties t5 en t7*

Op 30 juni had het team Dataverzameling Telefonisch Interviewen (DTI) het jaarlijkse teamuitje. Portie t5 van LSM-A liep tot en met dinsdag 4 juli. Portie t5 had 15 beschikbare beldagen. Door 30 juni niet te bellen werd dit gereduceerd tot 14 beldagen. De diensten van deze dag zijn weliswaar naar andere dagen geschoven. Om toch de kans om mensen te bereiken te vergroten, is door DTI gevraagd om een dag langer te kunnen bellen.

Concreet is de einddatum in tabel 3.5.2 daardoor als volgt veranderd:

Tabel 3.5.2: Gegevens over de cati-porties, LSM-A 2017

Portie *	startdatum	einddatum	aantal
t5	14-jun	5-jul	285

In verband met de bezetting bij DTI in de vakantiemaand augustus, is het verzoek ingediend door DTI om voor cati-portie t7 (oorspronkelijk gepland van 16 aug t/m 5 sep) later te kunnen starten met de telefonische waarneming. Dit betekent niet dat er minder diensten zijn gebruikt, maar dat gehele belperiode t7 met drie werkdagen naar achteren is geschoven. De normale doorlooptijd van 15 werkdagen is aangehouden en ook de uitbating en strategie zijn het hetzelfde gebleven.

Concreet zijn de datums in tabel 3.5.2 daardoor als volgt veranderd:

Tabel 3.5.2: Gegevens over de cati-porties, LSM-A 2017

Portie *	startdatum	einddatum	aantal
t7	21-aug	8-sep	285

3. Steekproefverhoging internetwaarneming, porties c11 en c12

De responsontwikkeling bij de LSM-A 2017 gaf aanleiding om de steekproefaantallen voor de internetwaarneming te verhogen voor de porties c11 en c12 van tabel 3.5.1. Op 17 oktober 2017 heeft het RIVM ingestemd met het verhogen van beide steekproeven met elk 75 eenheden (in totaal 150 eenheden).

De initiële steekproefomvang voor elk van de twee steekproefporties is hierdoor verhoogd van 1.405 naar 1.480 steekproefelementen. De vaste omvangen voor de telefonische en aan-huis waarneming bleven ongewijzigd.

Concreet zijn de verwachte aantallen in tabel 3.5.1 daardoor als volgt veranderd:

Tabel 3.5.1 Verzenddatums en aantal brieven internetwaarneming, LSM-A 2017

cawi-portie *	verzenddatum	rappeldatum	einddatum	verwacht aantal
c11	2-nov			1.480
c11.1		9-nov		1.217
c11.2		16-nov	8-dec, 6:00 uur	960
c12	7-dec			1.480
c12.1		14-dec		1.217
c12.2		21-dec	12-jan-18, 6:00 uur	960

4.2 Veldwerkresultaten

Tabel 3.7.1 geeft de responsaantallen en -percentages naar mode en voor het totaal van de drie modes voor alle steekproefporties die in 2017 zijn gestart. Tabel 3.7.1 bevat dus ook responsen die in 2018 zijn gerealiseerd. Concreet betreft dit:

- voor de steekproefportie die gestart is in november 2017 met de internetwaarneming, de aan-huis herbenadering in januari 2018 (109 gerealiseerde responsen), en
- voor de steekproefportie die gestart is in december 2017 met de internetwaarneming, de telefonische herbenadering in januari 2018 (178 responsen gerealiseerd) en de aan-huis herbenadering in februari 2018 (110 responsen gerealiseerd).

Als de 2018 waarneming (herbenadering) voor de betreffende cawi steekproefporties van november en december 2017 niet wordt meegenomen in tabel 3.7.1, zou de totaalkolom en het totaalpercentage geen betekenis hebben. In tabel 3.7.2 wordt ingegaan op de gerealiseerde responsaantallen en responspercentages naar mode en steekproefportie.

De categorie 'extra uitzet in 2018' bij de telefonische en aan-huis waarneming betreft de aanvullende steekproeven behorende bij de cati en capi porties in januari en februari 2018 ter compensatie van het inschakeleffect in de LSM-A 2018.

Tot kaderfouten worden gerekend: persoon is overleden, persoon is verhuisd naar buitenland, persoon behoort tot de institutionele bevolking, persoon is onbekend op adres of telefoon is afgesloten (alleen bij cati), het adres betreft een woning in aanbouw (alleen bij capi), een

afgebroken woning of sloopwoning (alleen bij capi), het is geen woonadres of de woning is leegstaand of (tijdelijk) onbewoond (alleen bij capi).

De 'taalbarrières' bestaan uit de personen die wegens taalproblemen niet geïnterviewd konden worden. Met 'geen contact' wordt bedoeld dat de contactpogingen zoals voorgeschreven in de benaderingsstrategie niet hebben geleid tot een contact met de steekproefpersoon. De categorie 'geen gelegenheid' wordt gebruikt om aan te geven dat de te interviewen persoon niet beschikbaar is in de gegeven veldwerkperiode, bijvoorbeeld wegens vakantie of ziekte.

De categorie 'overige non-respons' bevat bij de aan-huis waarneming onder andere de eindresultaten 'retour' of 'voorkeur voor andere mode'. 'Retour' betekent dat het steekproefadres volledig onbewerkt of onvolledig bewerkt is teruggestuurd. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren als de interviewer ziek wordt en de betreffende adressen niet meer aan een andere interviewer kunnen worden toegewezen. Als de betreffende interviewer al activiteiten heeft ondernomen om het adres te benaderen wordt deze afgeboekt als onvolledig bewerkt retour, en als dit niet het geval is als volledig onbewerkt retour. 'Voorkeur voor andere mode' betreft respondenten die alleen bereid waren via een andere mode dan de toegepaste waarneemmode deel te nemen, terwijl dit volgens de benaderingstrategie op dat moment niet meer mogelijk was. Het betreft dus eigenlijk een weigering voor het onderzoek in de huidige opzet. Bij de telefonische waarneming bevat de categorie 'overige non-respons' naast 'voorkeur voor andere mode' ook de gevallen waarbij een 'mobiel nummer van een huisgenoot wordt bereikt' maar niet de onderzoekspersoon zelf.

Tabel 3.7.1 Responsoverzicht naar mode en totale steekproef, LSM-A 2017

	CAWI	CATI	CAPI	Totaal	CAWI	CATI	CAPI	Totaal
	<i>Aantal</i>				<i>%</i>			
Uitzet vanuit CAWI 2017	17.010	3.481	2.392	17.324	100,0	100,0	100,0	100,0
w.v. extra uitzet in 2018	-	132	182	314	-	3,8	7,6	1,8
Kaderfouten	37	528	59	624	0,2	15,2	2,5	3,6
Uitzet – kaderfouten	16.973	2.953	2.333	16.700	99,8	84,8	97,5	96,4
Afgehandelde non-respons	407	1.442	1.261	3.110	2,4	41,4	52,7	18,0
w.v. Weigering	237	444	493	1.174	1,4	12,8	20,6	6,8
geen contact	0	614	153	767	0,0	17,6	6,4	4,4
Taalbarrière	17	67	270	354	0,1	1,9	11,3	2,0
geen gelegenheid / niet in staat	107	189	128	424	0,6	5,4	5,4	2,4
verhuisd in Nederland	31	96	151	278	0,2	2,8	6,3	1,6
overige non-respons	15	32	66	113	0,1	0,9	2,8	0,7
Respons	7.619	1.511	1.072	10.202	44,8	43,4	44,8	58,9
Volledige respons	7.619	1.499	1.053	10.171	44,8	43,1	44,0	58,7
Onvolledig/afgebroken respons	0	12	19	31	0,0	0,3	0,8	0,2
Nog in behandeling	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
Door naar volgende mode	8.947	-	-	-	52,6	-	-	-
w.v. uitgedund / niet uitgezet	3.388	-	-	-	19,9	-	-	-
w.v. naar CATI	3.349	-	-	-	19,7	-	-	-
naar CAPI	2.210	-	-	-	13,0	-	-	-

De categorie 'uitgedund/niet uitgezette adressen' bij de telefonische en aan-huis waarneming betreft voor het overgrote deel de adressen die zijn uitgedund, zie randvoorwaarde 15 uit paragraaf 3.1, en voor een klein gedeelte adressen in de Bijlmer of op de Waddeneilanden die niet zijn toegekend aan een interviewer, zie paragraaf 3.4.4, of personen die via de helpdesk hadden aangegeven een telefonische benadering te willen maar waarvoor geen telefoonnummer beschikbaar was.

Over alle steekproefporties die in 2017 zijn gestart is gemiddeld genomen 58,7% respons gerealiseerd. Daarmee is niet aan de responsverwachting (61,1%) voldaan. Dit is volledig toe te schrijven aan de internetwaarneming. Bij de internetwaarneming is 44,8% respons gerealiseerd. Dit is 1,9 procentpunt onder de responsverwachting (46,7%). De telefonische herbenadering presteert met 43,1% bijna een procentpunt boven de responsverwachting (42,4%). Meest opvallend in tabel 3.7.1 is dat een groot deel van de steekproef voor de telefonische herbenadering niet wordt bereikt (17,6%) of een kaderfout als resultaat heeft (15,2%), hetgeen vrijwel volledig afgesloten telefoonnummers betreft. De aan-huis herbenadering presteert met 44,0% ruim boven de responsverwachting (42,4%).

Tabel 3.7.2 geeft de responsaantallen en -percentages naar mode en steekproefportie voor alle steekproefporties die in 2016 zijn gestart, waarvan de herbenaderingsporties doorstromen naar 2017 en van alle steekproefporties die in 2017 zijn gestart, waarvan een deel van de herbenaderingsporties doorstroomt naar 2018. Tabel 3.7.2 bevat dus ook responsen die in 2016 en 2018 zijn gerealiseerd, dit zijn de groen en blauw gearceerde cellen.

Concreet betreft dit:

- voor de steekproefportie die gestart is in november 2016 met de internetwaarneming, de aan-huis herbenadering in januari 2017 (96 gerealiseerde responsen), en
- voor de steekproefportie die gestart is in december 2016 met de internetwaarneming, de telefonische herbenadering in januari 2017 (129 responsen gerealiseerd) en de aan-huis herbenadering in februari 2017 (87 responsen gerealiseerd).
- voor de steekproefportie die gestart is in november 2017 met de internetwaarneming, de aan-huis herbenadering in januari 2018 (109 gerealiseerde responsen), en
- voor de steekproefportie die gestart is in december 2017 met de internetwaarneming, de telefonische herbenadering in januari 2018 (178 responsen gerealiseerd) en de aan-huis herbenadering in februari 2018 (110 responsen gerealiseerd).

Uit tabel 3.7.2 kan worden afgeleid dat in kalenderjaar 2017 10.086 responsen zijn gerealiseerd. 1.429 responsen zijn gerealiseerd in 2016 en 397 responsen zijn gerealiseerd in 2018. Hiermee wordt voldaan aan de responseis van 10.000 responsen uit randvoorwaarde 9 van paragraaf 3.1. Het effect van de inzet van incentives en de gewijzigde aanschrijfbrief met ingang van de steekproefportie van juli 2015, blijft duidelijk zichtbaar in 2017.

Voor de steekproefporties van januari tot en met juni werd in de internetronde gemiddeld 46,4% respons gerealiseerd. Voor de steekproefporties van juli tot en met december was dit gemiddeld 43,2%, een daling van 3,2 procentpunt. Voor de internetwaarneming geldt dus dat de gerealiseerde respons in de tweede helft van 2017 slechter is, maar dit wordt gecompenseerd door de hogere internetrespons in de eerste helft van 2017.

Tabel 3.7.2 Responsaantallen en -percentages naar mode en steekproefportie, LSM-A 2017

		Steekproefportie														
Mode		Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Totaal
CAWI	Uitzet	1.565	1.565	1.405	1.405	1.405	1.405	1.405	1.405	1.405	1.394	1.416	1.397	1.483	1.485	20.140
	Respons															
	-aantal	651	663	703	694	620	625	659	613	592	600	608	609	674	622	8.933
	-%	41,6	42,4	50,0	49,4	44,1	44,5	46,9	43,6	42,1	43,0	42,9	43,6	45,4	41,9	44,4
CATI	Uitzet	344	285	285	285	285	285	285	285	285	285	285	285	285	346	4.110
	Respons															
	-aantal	115	129	106	112	121	120	123	111	123	135	127	128	115	178	1.743
	-%	33,4	45,3	37,2	39,3	42,5	42,1	43,2	38,9	43,2	47,4	44,6	44,9	40,4	51,4	42,4
CAPI	Uitzet	193	193	193	193	193	193	193	193	193	193	193	193	231	231	2.778
	Respons															
	-aantal	96	87	75	85	86	72	87	84	86	80	87	92	109	110	1.236
	-%	49,7	45,1	38,9	44,0	44,6	37,3	45,1	43,5	44,6	41,5	45,1	47,7	47,2	47,6	44,5
Totaal	Respons															
	-aantal	862	879	884	891	827	817	869	808	801	815	822	829	898	910	11.912
	-%	52,0	55,0	62,9	63,4	58,9	58,1	61,9	57,5	57,0	58,5	58,1	59,3	57,1	53,3	57,9
	Target	53,9	54,4	61,1	61,1	61,1	61,1	61,1	61,1	61,1	61,1	61,1	61,1	60,5	60,1	

Bij de telefonische waarneming is de gemiddeld gerealiseerde respons voor de steekproefporties van juli tot en met december 1,6 procentpunt hoger dan voor de steekproefporties van januari tot en met juni. Bij de aan-huis waarneming is de respons van juli tot en met december 1,3 procentpunt hoger dan voor de steekproefporties van januari tot en met juni.

De totale gemiddeld gerealiseerde respons voor de steekproefporties van juli tot en met december is met 57,8% 3,0 procentpunt lager dan voor de steekproefporties van januari tot en met juni (60,8%). De gemiddeld gerealiseerde respons is voor beide periodes onder target (61,1%). Positieve uitzonderingen gedurende het jaar zijn de maanden januari, februari en mei, waarin de overall target op de steekproefporties wel is behaald.

Tabel 3.7.3a geeft het gerealiseerde aantal responsen naar mode en kwartaal. Het betreft responsen die daadwerkelijk in 2017 zijn gerealiseerd.

Tabel 3.7.3a Responsaantallen naar mode en kwartaal, LSM-A 2017

Mode	Kwartaal				Totaal
	1	2	3	4	
CAWI	2.017	1.897	1.800	1.905	7.619
CATI	347	364	369	370	1.450
CAPI	258	243	257	259	1.017
Totaal	2.622	2.504	2.426	2.534	10.086

Uit tabel 3.7.3a kan worden geconcludeerd dat de totaal gerealiseerde respons gedurende het jaar een lichte neerwaartse trend vertoont en in het laatste kwartaal weer stijgt. Aan de wens om de totale respons zo goed mogelijk over het jaar te spreiden en per kwartaal ongeveer gelijk te houden, is voldaan.

Tabel 3.7.3b geeft de modeverhoudingen in procenten weer per kwartaal en totaal. Uit de tabel blijkt dat de modeverhoudingen per kwartaal elkaar niet veel ontlopen. Bij internet is het verschil

maximaal 2,7 procentpunt, bij de telefonische waarneming 2,0 procentpunt en bij de aan-huis waarneming maximaal 0,9 procentpunt. Van alle in 2017 gerealiseerde responsen is 75,5% gerealiseerd via internet, 14,4% via de telefonische waarneming en 10,1% via de aan-huis waarneming.

Tabel 3.7.3b Modeverhoudingen in procenten naar kwartaal, LSM-A 2017

Mode	Kwartaal				Totaal
	1	2	3	4	
CAWI	76,9	75,8	74,2	75,2	75,5
CATI	13,2	14,5	15,2	14,6	14,4
CAPI	9,8	9,7	10,6	10,2	10,1
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabellen 3.7.4a en 3.7.4b geven de responsresultaten in aantallen en percentages naar mode en leeftijdscategorie. In tegenstelling tot tabel 3.7.1 en 3.7.2 is er hier voor gekozen om de resultaten te beperken tot de waarneming in 2017. Er zijn dus geen resultaten uit 2016 en 2018 meegenomen.

Op basis van tabellen 3.7.4a en 3.7.4b kan worden bepaald hoe de in 2017 gerealiseerde respons, te weten 10.086, is verdeeld naar leeftijd en mode.

Uit tabel 3.7.4a blijkt dat het daadwerkelijk uitgezette aantal steekproefelementen bij de telefonische en aan-huis waarneming lager is dan het aantal steekproefelementen dat voor de telefonische en aan-huis waarneming beschikbaar was (het potentieel uit te zetten aantal, de categorie 'nog geen eindresultaat' bij internet). Dit komt doordat een deel van de steekproefelementen bij de telefonische en aan-huis waarneming is uitgedund, zie randvoorwaarde 15 uit paragraaf 3.1.

Uit tabel 3.7.4.b blijkt dat de responsbereidheid via internet het laagst is in de leeftijdscategorie 18-64 jaar. Uit de tabel blijkt ook dat de gerealiseerde responspercentages bij internet per leeftijdscategorie elkaar niet veel ontlopen. Het verschil is maximaal 5,6 procentpunt tussen 0-11 en 18-64 jaar.

Ook de telefonische herbenadering is het minst succesvol in de leeftijdscategorie 18-64 jaar. Hetzelfde geldt voor de aan-huis herbenadering. Bij deze herbenaderingsmodes zijn de verschillen tussen de leeftijdscategorieën wel groter dan bij internet. Het is echter zeker niet zo dat deze groep slecht deelneemt via de herbenaderingsmodes aan het onderzoek.

Overall kan worden geconcludeerd dat de leeftijdscategorie 18-64 het minst goed deelneemt aan het onderzoek.

Tabel 3.7.4a Responsoverzicht naar mode en leeftijdscategorieën (aantal), LSM-A 2017

Mode		Leeftijdscategorie (aantal)			
		0-11	12-17	18-64	65+
CAWI	Uitgezette steekproef	2.348	2.352	9.618	2.692
	Kaderfouten	3	8	7	19
	Non-respons	28	36	150	193
	Volledige respons	1.145	1.137	4.152	1.185
	Onvolledige respons	0	0	0	0
	Nog geen eindresultaat	1.172	1.171	5.310	1.295
CATI	Uitgezette steekproef	434	549	1.931	506
	Kaderfouten	73	86	329	33
	Non-respons	133	202	925	176
	Volledige respons	227	259	670	294
	Onvolledige respons	1	2	7	3
CAPI	Uitgezette steekproef	327	291	1.435	263
	Kaderfouten	0	3	47	6
	Non-respons	136	110	855	128
	Volledige respons	190	176	526	125
	Onvolledige respons	1	2	7	4
Totale Respons		1.562	1.572	5.348	1.604

Tabel 3.7.4b Responsoverzicht naar mode en leeftijdscategorieën (percentage), LSM-A 2017

Mode		Leeftijdscategorie (%)			
		0-11	12-17	18-64	65+
CAWI	Uitgezette steekproef	100,0	100,0	100,0	100,0
	Kaderfouten	0,1	0,3	0,1	0,7
	Non-respons	1,2	1,5	1,6	7,2
	Volledige respons	48,8	48,3	43,2	44,0
	Onvolledige respons	0,0	0,0	0,0	0,0
	Nog geen eindresultaat	49,9	49,8	55,2	48,1
CATI	Uitgezette steekproef	100,0	100,0	100,0	100,0
	Kaderfouten	16,8	15,7	17,0	6,5
	Non-respons	30,6	36,8	47,9	34,8
	Volledige respons	52,3	47,2	34,7	58,1
	Onvolledige respons	0,2	0,4	0,4	0,6
CAPI	Uitgezette steekproef	100,0	100,0	100,0	100,0
	Kaderfouten	0,0	1,0	3,3	2,3
	Non-respons	41,6	37,8	59,6	48,7
	Volledige respons	58,1	60,5	36,7	47,5
	Onvolledige respons	0,3	0,7	0,5	1,5

Tabel 3.7.5 geeft voor de vier leeftijdscategorieën in tabel 3.7.4a het aandeel in het totaal aantal in 2017 gerealiseerde responsen en het verwachte aandeel in het totaal aantal responsen conform de aannames in paragraaf 3.2.3.

Tabel 3.7.5 Aandeel in 2017 gerealiseerde responsen en populatie naar leeftijd, LSM-A 2017

Leeftijd	Verwachte respons ¹		Gerealiseerde respons	
	Aantal	Aandeel %	Aantal	Aandeel %
0-11	1.597	15,5	1.562	15,5
12-17	1.597	15,5	1.572	15,6
18-64	5.530	53,7	5.348	53,0
65+	1.577	15,3	1.604	15,9
Totaal	10.300	100,0	10.086	100,0

¹ Bij de verwachte respons zijn de responsen als gevolg van de steekproefverhoging in 2017¹¹ en 2017¹² niet meegerekend. Bij de gerealiseerde respons in 2017 zijn deze responsen wel meegerekend.

In tabel 3.7.5 is terug te zien dat voor de leeftijdscategorieën 0-11 en 12-17 jaar het aandeel gerealiseerde respons nagenoeg overeenkomt met het vooraf verwachte aandeel respons binnen de leeftijdscategorie. Voor de leeftijdscategorie 18-64 jaar is het aandeel gerealiseerde respons 0,7 procentpunt lager dan het vooraf verwachte aandeel respons binnen deze leeftijdscategorie. Voor de leeftijdscategorie 65+ is het aandeel gerealiseerde respons 0,6 procentpunt hoger dan het vooraf verwachte aandeel respons binnen deze leeftijdscategorie.

Tenslotte is na afloop van de complete waarneemstrategie voor een steekproefportie het gewogen responspercentage uitgerekend, waarbij het responspercentage wordt gecorrigeerd voor over- en ondervetegenwoordiging van bepaalde groepen in de steekproef ten opzichte van een proportioneel getrokken steekproef. Dit betekent dat het responspercentage mag worden gewogen naar insluitkans, omdat de steekproef niet evenredig is getrokken. Het gewicht van een steekproefpersoon is 1 gedeeld door de kans waarmee die persoon is geselecteerd in de steekproef. Op deze manier tellen personen met een grotere insluitkans minder zwaar mee dan personen met een kleinere insluitkans.

Tabel 3.7.6 geeft het resultaat voor alle steekproefporties, waarvoor in 2017 de volledige waarneemstrategie is doorlopen, aangevuld met de steekproefporties november en december 2016, waarvan de herbenaderingsporties doorliepen in 2017. In het gewogen responspercentage wordt voor LSM-A ook gecorrigeerd voor de toegepaste uitdunning. Er wordt in de tabel een gewogen responspercentage gegeven met en zonder correctie voor kaderfouten.

Tabel 3.7.6 gewogen respons naar steekproefportie, LSM-A 2017

	Steekproefportie											
	2016				2017							
	Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt
% gewogen respons (zonder correctie voor kaderfouten)	66,9	66,5	69,9	70,3	67,7	66,3	69,5	66,7	66,6	68,6	67,2	68,9
% gewogen respons (met correctie voor kaderfouten)	70,6	68,6	73,0	73,1	69,6	68,8	71,6	69,2	68,9	71,7	69,7	71,5

5. Bijlage I – Benaderingsstrategie

5.1 Benaderingsstrategie internetwaarneming

Respondenten ontvangen een aanschrijfbrief, zie bijlage 13, met het verzoek om de vragenlijst via internet in te vullen. In de brief zijn een inlogcode en een gebruikersnummer opgenomen. Daarnaast wordt in de brief ingegaan op het doel van het onderzoek en wordt erin aangekondigd dat een telefonische of face-to-face benadering volgt als geen reactie wordt ontvangen van de respondent via internet. Bij deze brief wordt tevens een incentive in de vorm van een cadeaubon ter waarde van 5 euro toegevoegd. Een week na de verzending van de aanschrijfbrief wordt een rappelbrief, zie bijlage 13, verstuurd naar degenen die op dat moment nog niet hebben gerespondeerd en niet via de helpdesk hebben aangegeven niet te kunnen of willen deelnemen aan het onderzoek. Weer een week later gebeurt hetzelfde. De verzenddatum van de aanschrijf- en rappelbrieven worden op donderdag gekozen opdat respondenten in het weekend de vragenlijst kunnen invullen. Indien de donderdag een feestdag is wordt de woensdag gekozen. Gezien de vanaf 1 juli 2012 ingevoerde werkwijze bij PostNL, waarbij op 3 dagen in de week postbezorging wordt verzorgd tegen het basistarief waardoor op woensdag en donderdag aangeleverde post pas op zaterdag wordt bezorgd, vraagt bovenstaande om bezorging met 24-uurspost.

5.2 Benaderingsstrategie telefonische waarneming

Er wordt voorafgaand aan de telefonische herbenadering van internet non-respondenten met bekend telefoonnummer geen nieuwe brief gestuurd. De telefonische herbenadering duurt drie weken. Voor ieder steekproefelement worden minimaal negen belpogingen gedaan, waarbij minimaal drie belpogingen in de ochtend, drie belpogingen in de middag en drie belpogingen in de avond.

5.3 Benaderingsstrategie aan-huis waarneming

De benaderingsstrategie die uitgevoerd wordt voor de aan-huis waarneming is analoog aan andere mixed-mode onderzoeken die eerder zijn uitgevoerd. In grote lijnen: er wordt geen aanschrijfbrief verstuurd voorafgaand aan deze benadering. In een maandportie worden alle steekproefadressen in de eerste helft van de betreffende maand ten minste één keer bezocht. Wordt de beoogde respondent thuis aangetroffen, dan probeert de interviewer een afspraak te maken voor een interview zodanig dat een spreiding van de responsen in de tijd wordt bereikt. Na zes vergeefse bezoeken wordt een adres niet meer benaderd, tenzij bij het zesde bezoek een harde afspraak is gemaakt voor een interview.